

Presenting an Empirical Model of Financial Reporting Quality Using Information from Peer Companies Listed on the Tehran Stock Exchange

1. Gholam Abbas Alishvandi^{✉*}: PhD Student, Department of Accounting, Kish Campus, University of Tehran, Tehran, Iran. Email: fmgacc.manag43@gmail.com (Corresponding Author)

2. Reza Tehrani[✉]: Professor, Department of Financial Management, Faculty of Accounting and Financial Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran

3. Shokrollah Khajavi[✉]: Professor, Department of Accounting, Faculty of Commerce and Business, University of Tehran, Tehran, Iran

Article history

Received: 22 December 2025

Revised: 21 April 2026

Accepted: 28 April 2026

Initial Publish: 19 June 2026

Final Publish: 22 June 2027

Abstract:

This study aims to develop an empirical model explaining financial reporting quality using information from peer companies listed on the Tehran Stock Exchange. This applied study adopts a descriptive–analytical and correlational design. The statistical population consists of all firms listed on the Tehran Stock Exchange from 2013 to 2021, from which 140 firms were selected using a systematic elimination method. Data were collected from audited financial statements and official databases and analyzed using logistic regression in EViews10. The main independent variables included accrual quality, earnings persistence, internal control weakness, and fraud, while control variables such as firm size, sales, market value, and stock return volatility were incorporated into the model. At a 95% confidence level, results indicate that accrual quality has a positive and significant effect on peer firm selection ($p < 0.05$). Earnings persistence also shows a positive and significant relationship with peer selection ($p < 0.05$). However, internal control weakness and fraud exhibit no statistically significant relationship with peer firm selection ($p > 0.05$). Additionally, certain control variables such as firm size and sales demonstrate significant positive effects, whereas others remain insignificant. The findings suggest that only specific dimensions of financial reporting quality—particularly accrual quality and earnings persistence—play a decisive role in peer firm selection, highlighting the importance of enhancing these attributes to improve investor decision-making and capital market efficiency.

Keywords: Financial reporting quality, peer firms, accrual quality, earnings persistence, Tehran Stock Exchange

Citation: Alishvandi, G. A., Tehrani, R., & Khajavi, S. (2027). Presenting an Empirical Model of Financial Reporting Quality Using Information from Peer Companies Listed on the Tehran Stock Exchange. *Accounting, Finance and Computational Intelligence*, 5(2), 1-15.

Copyright: © 2027 by the authors. Published under the terms and conditions of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0) License.

Extended Abstract**Introduction**

Financial reporting quality has become a central concern in contemporary accounting and financial research due to its critical role in enhancing transparency, reducing information asymmetry, and improving the efficiency of capital markets. High-quality financial reporting enables investors, analysts, and other stakeholders to make more informed decisions by providing reliable, relevant, and comparable information about firms' financial performance and position. The literature emphasizes that financial reporting quality is not merely an outcome of accounting processes but is influenced by a complex set of institutional, governance, and informational factors (Amirazad et al., 2018; DeFond & Zhang, 2014). In this context, the comparability of financial statements has been identified as a key qualitative characteristic that enhances the usefulness of financial information by allowing stakeholders to evaluate similarities and differences across firms (Chen & Gong, 2019; Kim et al., 2013).

One important yet underexplored dimension of financial reporting quality is its relationship with the selection of peer firms. Peer firms, defined as companies with similar economic, operational, and industrial characteristics, play a crucial role in various financial and managerial processes, including performance evaluation, executive compensation benchmarking, and strategic decision-making (Albuquerque et al., 2013; Faulkender & Yang, 2013). The selection of appropriate peer firms depends heavily on the availability and quality of financial information, as accurate comparisons require reliable and comparable data. Previous studies suggest that firms with higher financial reporting quality are more likely to be included in peer groups, as their information provides a more accurate basis for assessing economic similarity (Dierynck & Verriest, 2020).

Moreover, the determinants of financial reporting quality have been widely investigated in prior research. Factors such as corporate governance mechanisms, including board composition and gender diversity, have been shown to enhance monitoring effectiveness and improve reporting quality (Fernández-Méndez & Pathan, 2022; Juwita, 2023). Similarly, the disclosure of non-financial information and the adoption of integrated reporting practices contribute to greater transparency and accountability, thereby improving the overall quality of financial reports (Jabarzadeh Kangerlouei et al., 2023; Muttakin et al., 2020). At the same time, firm-specific characteristics such as accrual quality, earnings persistence, and internal control effectiveness are critical indicators of reporting quality (Kashanipour et al., 2018; Naderi & Hajihah, 2018).

Recent technological advancements have also introduced new dimensions to financial reporting quality. The integration of artificial intelligence, blockchain technology, and digital accounting systems has the potential to enhance the accuracy, timeliness, and reliability of financial information (Armon Manesh & Pourkhorshid, 2025; Dasineh et al., 2025; Liao et al., 2025). These technologies can reduce human error, detect anomalies, and improve the efficiency of auditing processes, thereby contributing to higher-quality financial reporting (Sheikh, 2025). Furthermore, high-quality financial reporting has been linked to important economic outcomes, such as reduced cost of capital and improved investment decision-making (Jasim et al., 2025; Ojomo, 2025).

Despite the extensive literature on financial reporting quality, limited attention has been given to its role in the selection of peer firms, particularly in emerging markets. This gap is significant, as peer firm selection is a fundamental component of financial analysis and corporate governance. Understanding how financial reporting quality influences this process can provide valuable insights into the functioning of capital markets and the behavior of firms and investors. Therefore, this study aims to develop an empirical model of financial reporting quality using information from peer companies listed on the Tehran

Stock Exchange, with a focus on key indicators such as accrual quality, earnings persistence, internal control weakness, and fraud.

Methods and Materials

This study adopts an applied research design with a descriptive–analytical and correlational approach. The statistical population consists of all companies listed on the Tehran Stock Exchange over a specified period, from which a sample of firms was selected using a systematic elimination method to ensure data availability and comparability. Data were collected from audited financial statements, explanatory notes, and official financial databases.

The empirical analysis employs a logistic regression model to examine the relationship between financial reporting quality indicators and the likelihood of a firm being selected as a peer company. The dependent variable is a binary indicator reflecting whether a firm is identified as a peer firm. The main independent variables include accrual quality, earnings persistence, internal control weakness, and fraud. Control variables such as firm size, sales, market value, managerial compensation, and stock return volatility are also incorporated to account for firm-specific characteristics.

Accrual quality is measured using a modified accrual model, while earnings persistence is estimated through time-series regression of earnings. Internal control weakness and fraud are operationalized as dummy variables based on disclosed information. The analysis is conducted using econometric software, and statistical tests are performed to ensure the validity and reliability of the model, including stationarity tests, correlation analysis, and goodness-of-fit measures.

Findings

The empirical results indicate that accrual quality has a positive and statistically significant effect on the likelihood of being selected as a peer firm. Firms with higher-quality accruals are more likely to be included in peer groups, suggesting that reliable and transparent financial information enhances comparability and facilitates the evaluation of economic similarity.

Similarly, earnings persistence is found to have a positive and significant relationship with peer firm selection. Firms with stable and sustainable earnings are perceived as more reliable and are therefore more likely to be chosen as benchmarks for comparison.

In contrast, internal control weakness does not exhibit a statistically significant relationship with peer firm selection. This suggests that deficiencies in internal control systems may not directly influence the process of identifying comparable firms. Likewise, the presence of fraud is not significantly associated with peer firm selection, indicating that this factor does not play a decisive role in the selection process within the studied context.

Among the control variables, firm size and sales show positive and significant effects, implying that larger firms with higher levels of economic activity are more likely to be selected as peers. Other control variables do not demonstrate significant relationships with the dependent variable. Overall, the model exhibits satisfactory explanatory power and goodness of fit, confirming the robustness of the findings.

Discussion and Conclusion

The findings of this study highlight the critical role of specific dimensions of financial reporting quality—particularly accrual quality and earnings persistence—in the selection of peer firms. These results suggest that firms providing higher-quality financial information are more likely to be perceived as reliable and comparable, thereby increasing their inclusion in peer groups. This underscores the importance of enhancing the quality of financial reporting as a means of improving transparency and comparability in capital markets.

The lack of a significant relationship between internal control weakness and peer firm selection indicates that market participants may prioritize observable performance indicators over underlying control mechanisms when identifying comparable firms. Similarly, the insignificance of fraud suggests that the market may quickly incorporate such information into prices, reducing its direct impact on peer selection decisions.

From a practical perspective, the results imply that firms seeking to enhance their position in peer comparisons should focus on improving the quality and sustainability of their financial reporting. This can be achieved through the adoption of robust accounting practices, effective governance mechanisms, and advanced technological tools.

In conclusion, this study contributes to the literature by providing empirical evidence on the relationship between financial reporting quality and peer firm selection. It demonstrates that high-quality financial information plays a pivotal role not only in decision-making and market efficiency but also in shaping the structure of comparative analysis in financial markets.

Authors' Contributions

Authors equally contributed to this article.

Acknowledgments

Authors thank all participants who participate in this study.

Declaration of Interest

The authors report no conflict of interest.

Funding

According to the authors, this article has no financial support.

Ethical Considerations

All procedures performed in this study were under the ethical standards.

ارائه مدل تجربی کیفیت گزارشگری مالی با استفاده از اطلاعات شرکت‌های همسان پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

تاریخچه مقاله

تاریخ دریافت: ۱ دی ۱۴۰۴

تاریخ بازنگری: ۱ اردیبهشت ۱۴۰۵

تاریخ پذیرش: ۸ اردیبهشت ۱۴۰۵

تاریخ چاپ اولیه: ۲۹ خرداد ۱۴۰۵

تاریخ چاپ نهایی: ۱ تیر ۱۴۰۶

۱. غلامعباس عالی‌شوندی*^{ID}: دانشجوی دکتری، گروه حسابداری، پردیس کیش دانشگاه تهران، تهران، ایران. ایمیل: fmgacc.manag43@gmail.com (نویسنده مسئول)

۲. رضا تهرانی^{ID}: استاد، گروه مدیریت مالی، دانشکده حسابداری و علوم مالی دانشگاه تهران، تهران، ایران

۳. شکراله خواجهی^{ID}: استاد، گروه حسابداری، دانشکده تجارت و بازرگانی دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

هدف این پژوهش ارائه یک مدل تجربی برای تبیین کیفیت گزارشگری مالی با استفاده از اطلاعات شرکت‌های همسان در بورس اوراق بهادار تهران است. این پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش، توصیفی-تحلیلی و از نوع همبستگی است. جامعه آماری شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران طی سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰ بوده و با استفاده از روش حذف سیستماتیک، ۱۴۰ شرکت به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. داده‌ها از صورت‌های مالی حسابرسی‌شده و پایگاه‌های اطلاعاتی رسمی گردآوری و با استفاده از مدل رگرسیون لجستیک در نرم‌افزار EViews۱۰ تحلیل شدند. متغیرهای اصلی شامل کیفیت ارقام تعهدی، پایداری، ضعف کنترل داخلی و تقلب بوده و متغیرهای کنترلی نظیر اندازه شرکت، فروش، ارزش بازار و نوسان بازده سهام نیز لحاظ گردیدند. نتایج تحلیل در سطح اطمینان ۹۵ درصد نشان داد که کیفیت ارقام تعهدی اثر مثبت و معناداری بر انتخاب شرکت‌های همسان دارد ($p < 0.05$). همچنین پایداری سود نیز رابطه مثبت و معناداری با انتخاب شرکت‌های همسان نشان داد ($p < 0.05$). در مقابل، ضعف کنترل داخلی و تقلب فاقد رابطه معنادار با انتخاب شرکت‌های همسان بودند ($p > 0.05$). علاوه بر این، برخی متغیرهای کنترلی مانند اندازه شرکت و فروش نیز اثر مثبت و معناداری بر متغیر وابسته داشتند، در حالی که سایر متغیرها معنادار نبودند. بر اساس یافته‌ها، تنها برخی ابعاد کیفیت گزارشگری مالی، به‌ویژه کیفیت ارقام تعهدی و پایداری، نقش تعیین‌کننده‌ای در فرآیند انتخاب شرکت‌های همسان دارند؛ بنابراین ارتقای این ابعاد می‌تواند به بهبود تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران و کارایی بازار سرمایه کمک کند.

کلیدواژه‌گان: کیفیت گزارشگری مالی، شرکت‌های همسان، ارقام تعهدی، پایداری سود، بورس اوراق بهادار تهران

شبهه استناددهی: عالی‌شوندی، غلامعباس، تهرانی، رضا، و خواجهی، شکراله. (۱۴۰۶). ارائه مدل تجربی کیفیت گزارشگری مالی با استفاده از اطلاعات شرکت‌های همسان پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران. *حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی*، ۵(۲)، ۱۵-۱.

در دهه‌های اخیر، کیفیت گزارشگری مالی به‌عنوان یکی از بنیادی‌ترین مفاهیم در حوزه حسابداری و مالی مورد توجه گسترده پژوهشگران و نهادهای نظارتی قرار گرفته است، زیرا اطلاعات مالی باکیفیت نقش تعیین‌کننده‌ای در بهبود تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران، کاهش عدم تقارن اطلاعاتی و افزایش کارایی بازار سرمایه ایفا می‌کند. گزارش‌های مالی، به‌عنوان خروجی نهایی سیستم حسابداری، بازتابی از وضعیت اقتصادی، عملکرد مالی و چشم‌انداز آتی شرکت‌ها هستند و هرگونه نقص در کیفیت آن‌ها می‌تواند منجر به تخصیص ناکارآمد منابع و افزایش ریسک سرمایه‌گذاری شود (Amirazad et al., 2018; DeFond & Zhang, 2014). در همین راستا، ادبیات نظری نشان می‌دهد که کیفیت گزارشگری مالی نه تنها به ویژگی‌های کیفی اطلاعات مانند قابلیت اتکا، مربوط بودن و به موقع بودن وابسته است، بلکه تحت تأثیر عوامل ساختاری نظیر محیط اطلاعاتی، حاکمیت شرکتی و سازوکارهای نظارتی نیز قرار دارد (Fakhari & Rezaei Pitenouei, 2017; Kelari Daroun Kola, 2020).

با توسعه بازارهای مالی و پیچیده‌تر شدن تعاملات اقتصادی، اهمیت کیفیت گزارشگری مالی بیش از پیش افزایش یافته است. سرمایه‌گذاران برای ارزیابی ریسک و بازده مورد انتظار، به اطلاعاتی نیاز دارند که نه تنها دقیق و شفاف باشد، بلکه قابلیت مقایسه با سایر شرکت‌ها را نیز داشته باشد. در این میان، قابلیت مقایسه صورت‌های مالی به‌عنوان یکی از ویژگی‌های کلیدی کیفیت گزارشگری مالی مطرح شده است که امکان تحلیل عملکرد نسبی شرکت‌ها را فراهم می‌سازد و موجب بهبود محیط اطلاعاتی می‌شود (Chen & Hajihah, 2013; Gong, 2019; Kim et al., 2013). پژوهش‌ها نشان داده‌اند که افزایش قابلیت مقایسه، منجر به کاهش مدیریت سود و بهبود کیفیت گزارشگری مالی می‌شود (Hajihah & Chenari, 2023; Chenari Bouket, 2017).

یکی از موضوعات مهم در این حوزه، نقش شرکت‌های همسان یا همتا در فرآیندهای تصمیم‌گیری مالی است. شرکت‌های همسان، شرکت‌هایی هستند که از نظر ویژگی‌های اقتصادی، صنعتی و عملیاتی دارای شباهت‌هایی بوده و می‌توانند به‌عنوان مبنای مقایسه عملکرد و تعیین سیاست‌های مدیریتی مورد استفاده قرار گیرند. این شرکت‌ها نقش مهمی در شکل‌گیری رفتارهای تقلیدی مدیران و اتخاذ تصمیمات راهبردی دارند (Jafarzadeh & Ali Ahmadi, 2018). به‌ویژه در حوزه‌هایی مانند تعیین پاداش مدیران، ارزیابی عملکرد و تحلیل رقابتی، انتخاب صحیح شرکت‌های همسان اهمیت ویژه‌ای دارد (Albuquerque et al., 2013; Faulkender & Yang, 2013).

از سوی دیگر، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند بر فرآیند انتخاب شرکت‌های همسان تأثیرگذار باشد. به عبارت دیگر، شرکت‌هایی که اطلاعات مالی باکیفیت‌تری ارائه می‌دهند، احتمال بیشتری دارند که به‌عنوان شرکت همسان انتخاب شوند، زیرا اطلاعات آن‌ها امکان ارزیابی دقیق‌تر شباهت‌های اقتصادی را فراهم می‌سازد (Dierynck & Verriest, 2020). این موضوع به‌ویژه در شرایطی که عدم تقارن اطلاعاتی بالا باشد، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند، زیرا اطلاعات باکیفیت می‌تواند هزینه‌های نمایندگی و ریسک‌های اطلاعاتی را کاهش دهد (Irwandi & Pamungkas, 2020; Nabi Zadeh & Ebrahimi Rumanjan, 2020).

در کنار این عوامل، شاخص‌های مختلفی برای سنجش کیفیت گزارشگری مالی معرفی شده‌اند که از جمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به کیفیت اقلام تعهدی، پایداری سود، ضعف کنترل داخلی و وجود تقلب اشاره کرد. کیفیت اقلام تعهدی به‌عنوان یکی از معیارهای اصلی، نشان‌دهنده میزان انطباق سود حسابداری با جریان‌های نقدی واقعی است و نقش مهمی در ارزیابی عملکرد شرکت دارد (Kashanipour et al., 2018). همچنین پایداری سود، بیانگر قابلیت تکرارپذیری عملکرد مالی در طول زمان است و از دیدگاه سرمایه‌گذاران اهمیت بالایی دارد (Naderi & Hajihah, 2018). در مقابل، ضعف کنترل داخلی و تقلب می‌توانند کیفیت اطلاعات مالی را کاهش داده و اعتماد سرمایه‌گذاران را تضعیف کنند (DeFond & Zhang, 2014).

تحقیقات تجربی نیز نشان داده‌اند که عوامل مختلفی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیرگذار هستند. برای مثال، تنوع جنسیتی در هیئت‌مدیره می‌تواند از طریق بهبود نظارت، کیفیت گزارشگری مالی را افزایش دهد (Fernández-Méndez & Pathan, 2022; Juwita, 2023). همچنین، گزارشگری یکپارچه و افشای اطلاعات غیرمالی می‌تواند به ارتقای شفافیت و افزایش کیفیت اطلاعات مالی کمک کند (Jabarzadeh Kangerlouei et al., 2023; Muttakin et al., 2020). علاوه بر این، رقابت در بازار محصول و شرایط محیط اطلاعاتی نیز به‌طور غیرخطی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر می‌گذارد (Kardan et al., 2019; Kaviani et al., 2022).

در سال‌های اخیر، پیشرفت‌های فناوری نیز نقش مهمی در تحول کیفیت گزارشگری مالی ایفا کرده‌اند. استفاده از فناوری‌هایی مانند هوش مصنوعی، بلاکچین و سیستم‌های حسابداری دیجیتال، می‌تواند دقت، شفافیت و قابلیت اتکای اطلاعات مالی را افزایش دهد (Armon Manesh & Pourkhorshid, 2025; Dasineh et al., 2025; Liao et al., 2025). همچنین، به کارگیری هوش مصنوعی در فرآیند حسابرسی می‌تواند از طریق کاهش خطاهای انسانی و شناسایی الگوهای غیرعادی، کیفیت گزارشگری مالی را بهبود بخشد (Sheikh, 2025). این تحولات نشان‌دهنده حرکت به سمت سیستم‌های گزارشگری هوشمند و مبتنی بر داده است که می‌تواند کارایی بازارهای مالی را افزایش دهد.

از منظر پیامدهای اقتصادی، کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مستقیمی بر هزینه سرمایه، تصمیمات سرمایه‌گذاری و عملکرد شرکت‌ها دارد. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که افزایش کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند منجر به کاهش هزینه سرمایه و بهبود تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران شود (Jasim et al., 2025; Ojomo, 2025). همچنین، اطلاعات مالی باکیفیت می‌تواند به کاهش نوسانات بازار و افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران کمک کند (Bahaqiqat & Rezaei, 2018). در مقابل، کیفیت پایین گزارشگری مالی می‌تواند منجر به افزایش ریسک، کاهش شفافیت و ایجاد ناکارایی در بازار شود.

در کنار این موضوعات، رفتارهای مدیریتی نیز نقش مهمی در شکل‌گیری کیفیت گزارشگری مالی دارند. مدیران ممکن است تحت تأثیر عملکرد شرکت‌های همسان، اقدام به مدیریت سود یا دستکاری اطلاعات مالی کنند تا موقعیت رقابتی خود را حفظ نمایند (Qianqian & Rui, 2018). این رفتارها می‌تواند منجر به کاهش کیفیت اطلاعات مالی و افزایش عدم اطمینان در بازار شود. همچنین، مطالعات نشان داده‌اند که ارتباطات سیاسی و ساختار حاکمیت شرکتی نیز می‌تواند بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیرگذار باشد (Nabi Zadeh & Ebrahimi Rumanjan, 2020).

با وجود پیشرفت‌های قابل توجه در این حوزه، هنوز خلأهای پژوهشی مهمی وجود دارد. به‌ویژه، ارتباط بین کیفیت گزارشگری مالی و فرآیند انتخاب شرکت‌های همسان به‌طور کامل مورد بررسی قرار نگرفته است. در حالی که بسیاری از مطالعات بر پیامدهای کیفیت گزارشگری مالی تمرکز داشته‌اند، نقش آن در تعیین ساختارهای مقایسه‌ای و انتخاب شرکت‌های همسان کمتر مورد توجه قرار گرفته است. این موضوع به‌ویژه در بازارهای نوظهور مانند بورس اوراق بهادار تهران اهمیت بیشتری دارد، زیرا این بازارها با چالش‌هایی مانند عدم شفافیت و ضعف زیرساخت‌های اطلاعاتی مواجه هستند.

با توجه به اهمیت موضوع، این پژوهش در تلاش است تا با ارائه یک مدل تجربی، نقش کیفیت گزارشگری مالی در انتخاب شرکت‌های همسان را مورد بررسی قرار دهد. این مطالعه می‌تواند به درک بهتر سازوکارهای تصمیم‌گیری در بازار سرمایه کمک کرده و زمینه را برای بهبود کیفیت اطلاعات مالی و افزایش کارایی بازار فراهم سازد. هدف این پژوهش ارائه یک مدل تجربی برای تبیین کیفیت گزارشگری مالی با استفاده از اطلاعات شرکت‌های همسان پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران است.

روش پژوهش و مواد

این پژوهش از دیدگاه هدف از نوع کاربردی است. از آن جهت که می‌تواند مورد استفاده سازمان بورس اوراق بهادار، تحلیل‌گران مالی و کارگزاران بورس، مدیران مالی شرکت‌ها، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی قرار گیرد. این تحقیق از جهت روش استنتاج، از نوع توصیفی-تحلیلی می‌باشد. این نوع از تحقیق شامل جمع‌آوری اطلاعات به منظور آزمون فرضیه یا پاسخ به سؤالات مربوط به وضعیت فعلی موضوع مورد مطالعه می‌باشد. روش تحقیق مورد استفاده در این تحقیق به دلیل اینکه متغیر مستقل به وسیله محقق دست‌کاری نمی‌شود، از نوع تحقیقات توصیفی (غیرآزمایشی) می‌باشد و از آنجا که به منظور بررسی روابط علی ممکن، از داده‌های قدیمی و اطلاعات تاریخی استفاده، جمع‌آوری و تجزیه و تحلیل می‌شود و روابط علی پس از وقوع مورد بررسی قرار می‌گیرند. روش تحقیق از نوع پس‌رویدادی می‌باشد. این تحقیق چون به بررسی روابط میان متغیرها می‌پردازد از نوع تحقیقات همبستگی می‌باشد.

در این پژوهش روش جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات مربوط به ادبیات تحقیق و فرضیه‌ها، روش کتابخانه‌ای و مراجعه به آرشیوها می‌باشد. بدین صورت که با استفاده از مطالعه کتب، مقالات، پایان‌نامه‌ها، نشریات تخصصی فارسی و لاتین، اینترنت و همچنین مطالعه صورت‌های مالی حسابرسی شده شرکت‌های نمونه، یادداشت‌های توضیحی، گزارشات

حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی

هیئت‌مدیره به مجمع، سایت سازمان بورس اوراق بهادار تهران انجام می‌گیرد. همچنین در این پژوهش جمع‌آوری داده‌ها و اطلاعات از بورس اوراق بهادار به عنوان روش میدانی مطرح می‌شود.

جامعه آماری این تحقیق شامل کلیه شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. نمونه آماری عبارت است از تعداد محدودی از آحاد جامعه آماری که بیان‌کننده ویژگی‌های اصلی جامعه باشد. در این تحقیق برای این که نمونه آماری یک نماینده مناسب از جامعه آماری موردنظر باشد، از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است. برای این منظور ۵ معیار زیر در نظر گرفته شده و در صورتی که شرکتی کلیه معیارها را احراز کرده باشد به عنوان نمونه تحقیق انتخاب شده و مابقی حذف می‌شوند. روند انتخاب نمونه در جدول ۱ ارائه شده است.

- ۱) برای انتخاب نمونه همگن شرکت‌ها تا قبل از سال ۱۳۹۲ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند و تا پایان سال ۱۴۰۰ در بورس فعال باشند.
- ۲) به لحاظ افزایش قابلیت مقایسه سال مالی شرکت منتهی به ۲۹ اسفند بوده و طی بازه زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰ سال مالی و نوع فعالیت خود را تغییر نداده باشد.
- ۳) به لحاظ ساختار گزارشگری جداگانه‌ای که شرکت‌های سرمایه‌گذاری و واسطه‌گری مالی (لیزینگ‌ها و بیمه‌ها و هلدینگ‌ها و بانک‌ها و موسسات مالی) دارند از نمونه حذف می‌شوند.
- ۴) در بازه زمانی سال‌های ۱۳۹۲ الی ۱۴۰۰ معاملات سهام آن به استثنای دوره معمول برای برگزاری مجمع عمومی، متوقف نشده باشد (فاقد وقفه معاملاتی بیش از ۶ ماه).
- ۵) اطلاعات مالی شرکت در دسترس باشد.

بر اساس شروط بیان شده تعداد ۱۴۰ شرکت به عنوان جامعه غربال شده باقیماند که همه را به عنوان نمونه انتخاب کردیم.

جدول ۱. روند انتخاب نمونه

۵۴۶	تعداد کل شرکت‌های پذیرفته شده در بورس در پایان سال ۱۴۰۰
	معیارها:
(۱۸۵)	تعداد شرکت‌هایی که در قلمرو زمانی ۱۳۹۲-۱۴۰۰ در بورس فعال نبوده اند.
(۷۵)	تعداد شرکت‌هایی از سال ۱۳۹۲ به بعد در بورس پذیرفته شده اند.
(۵۵)	تعداد شرکت‌هایی که جز هلدینگ، سرمایه‌گذاری ها، واسطه‌گری‌های مالی، بانک‌ها و یا لیزینگ‌ها بوده‌اند.
(۶۱)	تعداد شرکت‌هایی که سال مالی آن‌ها منتهی به ۲۹ اسفند نبوده و یا در قلمرو زمانی تحقیق تغییر سال مالی داده اند.
(۲۳)	تعداد شرکت‌هایی که وقفه معاملاتی بیش از ۶ ماه داشته اند.
(۷)	تعداد شرکت‌هایی که در قلمرو زمانی تحقیق اطلاعات مورد آن‌ها در دسترس نمی‌باشد.
۱۴۰	تعداد شرکت‌های نمونه

مدل تحلیل فرضیات و متغیرهای پژوهش

به منظور بررسی اینکه آیا شرکت‌های همسان بالقوه با کیفیت گزارشگری مالی بالاتر نسبت به شرکت‌های همسان بالقوه با کیفیت گزارشگری مالی پایین‌تر، احتمال بیشتری برای قرار گرفتن در گروه همسان شرکت دیگر دارند (احتمال بیشتری دارد به‌عنوان شرکت همسان انتخاب شود)، از مدل رگرسیونی احتمالی فاکندر و یانگ (۲۰۱۰؛ ۲۰۱۳) که دیرینک و وریست (۲۰۲۰) نیز در پژوهش خود از این روش استفاده نموده است، در این پژوهش نیز استفاده می‌شود که به شرح زیر است:

مدل (۱)

$$\ln_peer_totalpay_{it} = \beta_0 + \beta_1 abn_acc_{it} + \beta_2 persistence_{it} + \beta_3 icd_{it} + \beta_4 fraud_{it} + \beta_5 Tasset_{it} + \beta_6 sales_{it} + \beta_7 market_{it} + \beta_8 \epsilon_{it}$$

$actpeer_{it}$: شرکت همسان i در سال t abn_acc_{it} : کیفیت ارقام تعهدی شرکت i در زمان t $persistence_{it}$: پایداری شرکت i در زمان t icd_{it} : ضعف کنترل داخلی شرکت i در زمان t $fraud_{it}$: تقلب شرکت i در زمان t $Tasset_{it}$: دارایی شرکت i در زمان t $sales_{it}$: فروش شرکت i در زمان t $market_{it}$: ارزش بازار شرکت i در زمان t $ln_peertotalpay_{it}$: پاداش مدیران شرکت i در زمان t $peerstockvolatility_{it}$: انحراف معیار بازده سهام شرکت i در زمان t

که در این رابطه:

متغیر وابسته

شرکت همسان: اگر شرکت در گزارشات خود شرکت‌های همسان را افشا کرده باشد شود، متغیر شاخص برابر با ۱ است و در غیر این صورت صفر است.

متغیرهای مستقل:

کیفیت ارقام تعهدی: در این پژوهش کل ارقام تعهدی از مدل تعدیل شده جونز (۱۹۹۱) که توسط دچو و همکاران (۱۹۹۵) و لارکر و همکاران^۱ (۲۰۰۷) تعدیل شده است، به شرح ذیل جهت تخمین پارامترهای β_1 ، β_2 ، β_3 ، β_4 استفاده می‌شود:

مدل (۲)

$$TA_{it} = \alpha + \beta_1(\Delta Sales_{it} - \Delta Rec_{it}) + \beta_2 PPE_{it} + \beta_3 BM_{it} + \beta_4 CFO_{it} + \varepsilon_{it}$$

که در آن:

$TACTA_{it}$: ارقام تعهدی شرکت i در سال t $\Delta Sales_{it}$: تغییر در درآمد فروش (تغییر امثال نسبت سال قبل برای هر سال پایه) شرکت i بین سال $t-1$ و t ΔRec_{it} : تغییر در کل حساب‌های دریافتی (تغییر امثال نسبت سال قبل برای هر سال پایه) هر شرکت i بین سال $t-1$ و t PPE_{it} : ناخالص اموال، ماشین‌آلات و تجهیزات شرکت i (شرکت انتخابی) در سال t BM_{it} : ارزش دفتری به ارزش بازار شرکت i (شرکت انتخابی) در سال t CFO_{it} : جریان نقدی عملیاتی شرکت i (شرکت انتخابی) در سال t ε_{it} : خطای مدل به استثنای پارامترهای β_3 ، همه پارامترهای β_1 ، β_2 ، β_4 به دارایی ابتدای دوره تقسیم می‌شود.

لازم به ذکر است که برای انتخاب نمونه هر صنعت حداقل باید دارای ۱۰ شرکت باشند و هر صنعت جداگانه برآورد می‌شود. در نهایت میزان بالاتر باقیمانده مدل (E) نشان‌دهنده، کیفیت گزارشگری مالی پایین‌تر می‌باشد.

پایداری: پایداری شرکت همسان بالقوه j که برای اندازه‌گیری پایداری به پیروی از پژوهش دیرینک و وریست (۲۰۲۰)، از رگرسیون زیر استفاده می‌شود:

مدل (۳)

$$EPS_{it} = \beta_1 EPS_{it-1} + \varepsilon_{it}$$

که در اینجا:

$TACEPS_{it}$: سود خالص هر سهم شرکت i در سال t و EPS_{it-1} : سود خالص هر سهم شرکت i در سال $t-1$: پایداری بر اساس میزان ضریب β_1 قابل محاسبه است. **ضعف کنترل داخلی:** یک متغیر مجازی است و در صورتی که حسابرس شرکت حداقل یک ضعف اساسی در دوره مورد بررسی گزارش کند، عدد یک (۱) به آن تعلق گرفته خواهد شد و در صورتی که جزو آنها نباشند عدد صفر (۰) برای آن شرکت در نظر می‌گیریم

تقلب: یک متغیر مجازی است و در صورتی که شرکت حداقل یک تجدید ارائه صورت‌های مالی مرتبط با تقلب در دوره مورد بررسی گزارش کند، مقدار یک و در غیر این صورت مقدار صفر به خود می‌گیرد.

متغیرهای کنترلی

دارایی شرکت: از لگاریتم طبیعی کل دارایی‌های شرکت در پایان سال مالی محاسبه می‌گردد.

¹ Larcker et al.

حسابداری، امور مالی و هوش محاسباتی

فروش شرکت: از نسبت کل فروش به کل دارایی‌ها شرکت محاسبه می‌گردد.

ارزش بازار شرکت: از لگاریتم طبیعی ارزش بازار سهام شرکت در پایان سال مالی محاسبه می‌گردد.

پاداش مدیران: از لگاریتم طبیعی پاداش مدیران در پایان سال مالی محاسبه می‌گردد.

انحراف معیار بازده سهام: از انحراف معیار استاندارد بازده سهام شرکت محاسبه می‌گردد.

یافته‌ها

در این بخش داده‌های گردآوری شده از طریق نرم‌افزار **Eviews10** تجزیه و تحلیل شدند. جدول (۲) نشان‌دهنده آمار توصیفی متغیرهای تحقیق می‌باشد که شامل ۱۲۶۰ مشاهده سال-شرکت است.

جدول ۲. آمار توصیفی متغیرها

متغیر	میانگین	میانه	بیشینه	کمینه	انحراف معیار	چولگی	کشدگی
ACTPEER	۰/۸۱۴	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۳۸۹	-۱/۶۱۶	۳/۶۱۲
ABN_ACC	۰/۰۰۳	۰/۰۰۴	۰/۶۷۳	-۰/۶۰۶	۰/۱۲۸	-۰/۰۳۸	۵/۷۸۳
PERSISTENCE	۰/۵۹۸	-۰/۵۵۶	۵/۴۰۶	-۱/۲۰۰	-۰/۵۴۲	۱/۷۰۰	۱۲/۵۱۴
ICD	۰/۶۸۳	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۴۶۵	-۰/۷۸۸	۱/۶۲۱
FRAUD	۰/۴۶۲	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	۰/۰۰۰	-۰/۴۹۸	۰/۱۴۹	۱/۰۲۲
TASSET	۱۴/۷۷۶	۱۴/۵۲۶	۲۱/۳۲۷	۱۱/۰۷۸	۱/۶۲۹	۰/۹۷۹	۴/۳۹۳
SALES	۰/۹۲۱	۰/۸۰۵	۴/۷۴۵	۰/۰۱۴	۰/۵۲۱	۱/۶۵۵	۷/۷۷۲
MARKET	۱۵/۱۷۸	۱۴/۸۲۸	۲۱/۸۸۸	۱۱/۳۴۳	۱/۸۵۶	۰/۶۲۶	۳/۱۴۲
LN_PEERTOTALPAY	۵۰۳۲	۶/۹۰۸	۱۱/۱۵۶	۰/۰۰۰	۳/۶۱۳	-۰/۵۵۱	۱/۵۴۷
PEERSTOCKVOLATILITY	۱/۴۲۲	۰/۹۸۰	۱۰/۸۳۵	۰/۰۰۵	۱/۴۳۵	۲/۲۳۹	۱۰/۰۳۱
مشاهدات	۱۲۶۰	۱۲۶۰	۱۲۶۰	۱۲۶۰	۱۲۶۰	۱۲۶۰	۱۲۶۰

جدول (۲) دربردارنده آمار توصیفی متغیرها است. بیشترین میانگین مربوط به متغیر ارزش بازار شرکت و کمترین مربوط به متغیر کیفیت اقلام تعهدی است. به منظور اطمینان از نتایج تحقیق و ساختگی نبودن روابط موجود در رگرسیون و معنادار بودن متغیرها، اقدام به انجام آزمون مانایی و محاسبه ریشه واحد متغیرهای تحقیق در مدل‌ها گردید. آزمون مزبور با استفاده از نرم‌افزار **EViews** و روش‌های آزمون لوین، لین و چو، آزمون ایم، پسران و شین، آزمون ریشه واحد فیشر-دیکی فولر تعمیم‌یافته و آزمون ریشه واحد فیشر-فیلیپس انجام گردید. نتایج حاصل از آزمون ریشه واحد برای متغیرهای مدل‌ها به شرح جدول ۳ است.

جدول ۳. نتایج آزمون مانایی متغیرها

متغیر	Levin, Lin & Chu		Im, Pesaran and Shin W-stat		ADF - Fisher Chi-square		PP - Fisher Chi-square	
	آماره	احتمال	آماره	احتمال	آماره	احتمال	آماره	احتمال
ABN_ACC	-۱۷/۹۲۵	۰/۰۰۰	-۶/۲۷۴	۰/۰۰۰	۴۸۳/۶۹۳	۰/۰۰۰	۵۵۰/۷۶۴	۰/۰۰۰
PERSISTENCE	-۱۳۸/۵۰۴	۰/۰۰۰	-۱۹/۳۲۶	۰/۰۰۰	۵۳۱/۹۴۰	۰/۰۰۰	۵۲۰/۱۸۶	۰/۰۰۰
SALES	-۱۲/۳۲۱	۰/۰۰۰	-۳/۰۸۰	۰/۰۰۰	۳۹۰/۱۸۲	۰/۰۰۰	۳۹۵/۷۲۹	۰/۰۰۰
PEERSTOCKVOLATILITY	۲۸/۱۲۷	۰/۰۰۰	-۱۰/۰۲۲	۰/۰۰۰	۵۹۳/۳۵۶	۰/۰۰۰	۶۵۴/۸۴۶	۰/۰۰۰

عایشوندی و همکاران

نتایج بیان شده در جدول (۳) بیانگر این است که معناداری (*Prob*) به دست آمده برای کلیه آزمون‌های مانایی متغیرها کوچک‌تر از ۰/۰۵ است لذا کلیه متغیرهای تحقیق مانا هستند. پیش از تخمین مدل رگرسیونی تحقیق جهت آزمون فرضیات باید هم خطی متغیرهای موجود در مدل مورد بررسی قرار گیرد. جدول (۴) ضرایب همبستگی پیرسون میان متغیرها را نشان می‌دهد.

جدول ۴. نتایج ماتریس همبستگی

LN_PEERTO TALPAY	MARKET	SALES	TASSET	FRAUD	ICD	PERSIS TENCE	ABN_ACC	ACTPEER	Correlation
								۱/۰۰۰	ACTPEER
							۱/۰۰۰	-۰/۰۵۹	ABN_ACC
						۱/۰۰۰	-۰/۰۶۹	۰/۰۹۹	PERSISTENCE
					۱/۰۰۰	-۰/۰۸۱	۰/۱۲۷	-۰/۰۲۶	ICD
				۱/۰۰۰	۰/۱۴۵	-۰/۰۸۸	۰/۱۸۳	-۰/۰۷۲	FRAUD
			۱/۰۰۰	-۰/۰۲۴	-۰/۰۱۰۴	۰/۰۵۲	-۰/۰۲۰۹	۰/۱۷۲	TASSET
		۱/۰۰۰	-۰/۰۷۸	-۰/۰۸۴	-۰/۰۷۲	۰/۰۵۶	۰/۱۷۲	۰/۱۱۷	SALES
	۱/۰۰۰	-۰/۰۴۵	۰/۸۷۳	-۰/۰۳۸۹	-۰/۰۱۸۱	۰/۰۳۰	-۰/۰۳۶۳	۰/۱۲۵	MARKET
۱/۰۰۰	-۰/۰۲۲۶	-۰/۰۲۲۵	۰/۰۲۱۲	-۰/۰۰۵۱	۰/۰۰۲۵	۰/۰۱۱	-۰/۰۳۵۱	-۰/۰۳۴	LN_PEERTO TALPAY

باتوجه به نتایج جدول (۴) و آزمون هم خطی متغیرها مشخص می‌شود که مقادیر ضریب همبستگی خیلی زیاد یا خیلی کم (نزدیک به ۱+ و ۱-) که نتایج تحلیل رگرسیونی را تحت تأثیر قرار دهد، وجود ندارد، در نتیجه هم خطی میان متغیرهای پژوهش وجود ندارد. نتایج حاصل از تخمین مدل آزمون فرضیه‌های پژوهش با استفاده از روش لجستیک در جدول (۵) به نمایش درآمده است.

جدول ۵. نتایج تخمین مدل آزمون فرضیه‌ها

$$\text{actpeer}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{abn_acc}_{it} + \beta_2 \text{persistence}_{it} + \beta_3 \text{icd}_{it} + \beta_4 \text{fraud}_{it} + \beta_5 \text{Tasset}_{it} + \beta_6 \text{sales}_{it} + \beta_7 \text{market}_{it} + \beta_8 \text{ln_peertotalpay}_{it} + \beta_9 \text{peerstockvolatility}_{it} + \varepsilon_{it}$$

متغیر	Coefficient	Std. Error	Z-Statistic	Prob
ABN_ACC	۱/۴۴۷	۰/۶۸۸	۲/۱۰۲	۰/۰۳۵
PERSISTENCE	-۰/۳۹۵	۰/۱۶۲	۲/۴۳۰	۰/۰۱۵
ICD	۰/۰۷۸	۰/۱۷۰	۰/۴۶۲	۰/۶۴۳
FRAUD	-۰/۱۷۶	۰/۱۶۹	-۱/۰۳۹	۰/۲۹۸
TASSET	۰/۴۸۹	۰/۱۰۵	۴/۶۲۳	۰/۰۰۰
SALES	۰/۸۴۰	۰/۱۸۰	۴/۶۵۰	۰/۰۰۰
MARKET	-۰/۱۷۹	۰/۰۹۹	-۱/۸۰۰	۰/۰۷۱
LN_PEERTOTALPAY	-۰/۰۲۲	۰/۰۲۳	-۰/۹۳۸	۰/۳۴۸
PEERSTOCKVOLATILITY	-۰/۰۸۴	۰/۰۵۴	-۱/۵۶۱	۰/۱۱۸
ضریب ثابت (C)	-۳/۶۱۷	۰/۹۲۲	-۳/۹۲۱	۰/۰۰۰۱
ضریب تعیین مک فادن = ۰/۳۷۱	آماره (احتمال) هاسمر - لمشو = ۴/۶۱۶ (۰/۷۹۷)			
آماره LR = ۸۶/۶۸۵	احتمال آماره LR = ۰/۰۰۰			

Z-value آماره LR برابر با ۰/۰۰۰ کمتر از ۵ درصد می‌باشد، لذا می‌توان ادعا نمود در سطح اطمینان ۹۵ درصد این مدل معنی‌دار بوده و از اعتبار بالایی برخوردار است. همچنین احتمال آماره LR که مقدار آن کمتر از ۵ درصد است، نشان‌دهنده این است که کلیه ضرایب متغیرهای توضیحی در سطح اطمینان ۹۵ درصد بوده و در نتیجه رگرسیون

معنی دار است. همچنین ضریب تعیین مک فادن $0/371$ بیانگر آن است که 37 درصد تغییرات متغیر وابسته توسط متغیرهای توضیحی، تبیین شده است. احتمال آزمون هاسمر - لمشو بزرگتر از $0/05$ است که نشان دهندهی برازش مناسب مدل تحقیق است. که **Z-value** محاسبه شده برای متغیر مستقل کیفیت اقلام تعهدی ($0/035$)، کوچکتر از $0/05$ و ضریب برآورد شده آن متغیر ($1/447$) مثبت است. در نتیجه می توان بیان کرد که کیفیت اقلام تعهدی تأثیر مثبت و معناداری بر انتخاب شرکت های همسان دارد. در نتیجه فرضیه اول پژوهش در سطح اطمینان 95% مبنی بر اینکه بین کیفیت اقلام تعهدی و انتخاب شرکت های همسان رابطه معنادار وجود دارد، پذیرفته می گردد. **Z-value** محاسبه شده برای متغیر مستقل پایداری ($0/015$)، کوچکتر از $0/05$ و ضریب برآورد شده آن متغیر ($0/395$) مثبت است. در نتیجه می توان بیان کرد که پایداری تأثیر مثبت و معناداری بر انتخاب شرکت های همسان دارد. در نتیجه فرضیه دوم پژوهش در سطح اطمینان 95% مبنی بر اینکه بین پایداری و انتخاب شرکت های همسان رابطه معنادار وجود دارد، پذیرفته می گردد. **Z-value** محاسبه شده برای متغیر مستقل ضعف کنترل داخلی ($0/643$)، بزرگتر از $0/05$ و ضریب برآورد شده آن متغیر ($0/078$) مثبت است. در نتیجه می توان بیان کرد که ضعف کنترل داخلی تأثیر معناداری بر انتخاب شرکت های همسان ندارد. در نتیجه فرضیه سوم پژوهش در سطح اطمینان 95% مبنی بر اینکه بین ضعف کنترل داخلی و انتخاب شرکت های همسان رابطه معنادار وجود دارد، پذیرفته نمی گردد. **Z-value** محاسبه شده برای متغیر مستقل تقلب ($0/298$)، بزرگتر از $0/05$ و ضریب برآورد شده آن متغیر ($-0/176$) منفی است. در نتیجه می توان بیان کرد که تقلب تأثیر معناداری بر انتخاب شرکت های همسان ندارد. در نتیجه فرضیه چهارم پژوهش در سطح اطمینان 95% مبنی بر اینکه بین تقلب و انتخاب شرکت های همسان رابطه معنادار وجود دارد، پذیرفته نمی گردد.

بحث و نتیجه گیری

نتایج به دست آمده از تحلیل داده ها نشان داد که کیفیت اقلام تعهدی تأثیر مثبت و معناداری بر انتخاب شرکت های همسان دارد. این یافته بیانگر آن است که شرکت هایی که از کیفیت بالاتری در اقلام تعهدی برخوردارند، اطلاعات مالی شفافتر و قابل اتکاتری ارائه می دهند و در نتیجه، ارزیابی شباهت اقتصادی آن ها با سایر شرکت ها با دقت بیشتری امکان پذیر است. این نتیجه با یافته های پژوهش (Dierynck & Verriest, 2020) همسو است که نشان داد کیفیت گزارشگری مالی یکی از عوامل کلیدی در انتخاب گروه های همسان است. از منظر نظری، این رابطه را می توان در چارچوب کاهش عدم تقارن اطلاعاتی تبیین کرد؛ به گونه ای که اطلاعات باکیفیت تر، امکان تحلیل بهتر وضعیت مالی شرکت ها را فراهم کرده و احتمال انتخاب آن ها به عنوان شرکت همسان را افزایش می دهد. همچنین این یافته با نتایج (Chen & Gong, 2019) و (Kashanipour et al., 2018) نیز سازگار است که نشان می دهند کیفیت اقلام تعهدی به عنوان یکی از شاخص های اصلی کیفیت گزارشگری مالی، نقش مهمی در افزایش قابلیت مقایسه و کارایی اطلاعات مالی دارد.

در ادامه، نتایج پژوهش نشان داد که پایداری سود نیز تأثیر مثبت و معناداری بر انتخاب شرکت های همسان دارد. این یافته بیانگر آن است که شرکت هایی که از سودهای پایدارتر برخوردارند، از دیدگاه سرمایه گذاران و تحلیل گران، قابل اعتمادتر تلقی شده و در فرآیند مقایسه و انتخاب شرکت های همسان، ترجیح داده می شوند. این نتیجه با یافته های (Naderi & Hajihah, 2018) و (Irwandi & Pamungkas, 2020) همخوانی دارد که پایداری سود را یکی از مهم ترین عوامل تعیین کننده کیفیت گزارشگری مالی معرفی کرده اند. همچنین، پایداری سود می تواند به عنوان شاخصی از عملکرد پایدار شرکت، ریسک سرمایه گذاری را کاهش داده و موجب افزایش جذابیت شرکت برای مقایسه با سایر شرکت ها شود. از منظر رفتاری، این موضوع می تواند منجر به شکل گیری الگوهای تقلیدی میان شرکت های همسان گردد، به طوری که مدیران تلاش می کنند عملکرد خود را با شرکت های پایدارتر همسو کنند (Jafarzadeh & Ali Ahmadi, 2018).

در مقابل، نتایج پژوهش نشان داد که ضعف کنترل داخلی تأثیر معناداری بر انتخاب شرکت های همسان ندارد. این یافته تا حدی با نتایج برخی مطالعات پیشین در تعارض است. برای مثال، (DeFond & Zhang, 2014) بر اهمیت کنترل های داخلی در تضمین کیفیت گزارشگری مالی تأکید دارد و (Nabi Zadeh & Ebrahimi Rumanjan, 2020) نیز نشان می دهد که ضعف در ساختارهای نظارتی می تواند کیفیت اطلاعات مالی را کاهش دهد. با این حال، عدم معناداری این متغیر در پژوهش حاضر ممکن است به این دلیل باشد که در بازار سرمایه مورد بررسی، سرمایه گذاران و تحلیل گران بیش از آنکه به سازوکارهای کنترلی توجه کنند، به شاخص های عملکردی مانند سودآوری و پایداری

تمرکز دارند. به عبارت دیگر، ضعف کنترل داخلی ممکن است به صورت مستقیم در فرآیند انتخاب شرکت‌های همسان منعکس نشود، بلکه اثر آن از طریق سایر متغیرهای کیفیت گزارشگری مالی منتقل گردد.

همچنین، یافته‌ها نشان داد که تقلب نیز تأثیر معناداری بر انتخاب شرکت‌های همسان ندارد. این نتیجه می‌تواند نشان‌دهنده آن باشد که بازار سرمایه به سرعت به اطلاعات مربوط به تقلب واکنش نشان داده و اثرات آن را در قیمت سهام منعکس می‌کند، به گونه‌ای که در فرآیند انتخاب شرکت‌های همسان، این عامل نقش مستقلی ایفا نمی‌کند. این یافته با نتایج (Qianqian & Rui, 2018) قابل تبیین است که نشان می‌دهد رفتارهای مدیریتی سود و دستکاری اطلاعات مالی بیشتر تحت تأثیر فشارهای رقابتی و عملکرد شرکت‌های همسان قرار دارند تا اینکه به صورت مستقیم بر انتخاب آن‌ها تأثیر بگذارند. از سوی دیگر، ممکن است سازوکارهای نظارتی بازار تا حدی کارآمد باشند که اثرات منفی تقلب را کاهش دهند.

در خصوص متغیرهای کنترلی، نتایج نشان داد که اندازه شرکت و میزان فروش تأثیر مثبت و معناداری بر انتخاب شرکت‌های همسان دارند. این یافته بیانگر آن است که شرکت‌های بزرگ‌تر و دارای سطح فروش بالاتر، به دلیل دسترسی بیشتر به منابع و اطلاعات، بیشتر در معرض مقایسه قرار می‌گیرند و به عنوان شرکت‌های همسان انتخاب می‌شوند. این نتیجه با دیدگاه‌های نظری مرتبط با اهمیت ویژگی‌های ساختاری شرکت‌ها در تعیین شباهت اقتصادی همسو است (Albuquerque et al., 2013; Faulkender & Yang, 2013). همچنین، این یافته می‌تواند نشان‌دهنده آن باشد که سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران برای انتخاب شرکت‌های همسان، به معیارهای قابل مشاهده و قابل اندازه‌گیری مانند اندازه و فروش توجه ویژه‌ای دارند.

نتایج این پژوهش در مجموع تأکید می‌کند که کیفیت گزارشگری مالی، به ویژه از طریق شاخص‌هایی مانند کیفیت ارقام تعهدی و پایداری سود، نقش کلیدی در فرآیند انتخاب شرکت‌های همسان ایفا می‌کند. این یافته با نتایج پژوهش‌های اخیر نیز همسو است که نشان می‌دهند بهبود کیفیت گزارشگری مالی می‌تواند منجر به افزایش اعتماد سرمایه‌گذاران و بهبود تصمیم‌گیری‌های مالی شود (Jasim et al., 2025; Ojomo, 2025). علاوه بر این، پیشرفت‌های فناوری مانند استفاده از هوش مصنوعی و بلاک‌چین می‌تواند به بهبود کیفیت گزارشگری مالی کمک کرده و فرآیندهای مقایسه و انتخاب شرکت‌های همسان را تسهیل نماید (Armon Manesh & Pourkhorshid, 2025; Dasineh et al., 2025; Liao et al., 2025).

از منظر نظری، این پژوهش با ترکیب ادبیات کیفیت گزارشگری مالی و ادبیات شرکت‌های همسان، چارچوب جدیدی برای تحلیل رفتارهای مقایسه‌ای در بازار سرمایه ارائه می‌دهد. به ویژه، این مطالعه نشان می‌دهد که کیفیت اطلاعات مالی نه تنها بر پیامدهای اقتصادی مانند هزینه سرمایه و عملکرد شرکت تأثیرگذار است، بلکه در ساختارهای مقایسه‌ای و انتخاب شرکت‌های همسان نیز نقش دارد. این موضوع می‌تواند به توسعه نظریه‌های مرتبط با محیط اطلاعاتی شرکت‌ها و رفتارهای سرمایه‌گذاران کمک کند (Fakhari & Rezaei Pitenouei, 2017; Kaviani et al., 2022).

از منظر کاربردی نیز، نتایج این پژوهش می‌تواند برای نهادهای نظارتی، تحلیل‌گران مالی و مدیران شرکت‌ها مفید باشد. به ویژه، تأکید بر اهمیت کیفیت ارقام تعهدی و پایداری سود می‌تواند راهنمایی برای بهبود سیستم‌های گزارشگری مالی و افزایش شفافیت اطلاعاتی باشد. همچنین، نتایج این پژوهش می‌تواند به سرمایه‌گذاران کمک کند تا در فرآیند انتخاب شرکت‌های همسان، به شاخص‌های کیفی اطلاعات مالی توجه بیشتری داشته باشند.

این پژوهش با وجود ارائه نتایج ارزشمند، با محدودیت‌هایی مواجه است. نخست، محدود بودن جامعه آماری به شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران ممکن است تعمیم‌پذیری نتایج را به سایر بازارها با ساختارهای متفاوت محدود کند. دوم، استفاده از داده‌های تاریخی و روش‌های کمی ممکن است نتواند تمامی ابعاد کیفی کیفیت گزارشگری مالی را به طور کامل منعکس سازد. سوم، برخی متغیرهای مؤثر مانند عوامل رفتاری مدیران یا ویژگی‌های نهادی بازار به دلیل محدودیت داده‌ها در مدل لحاظ نشده‌اند. پیشنهاد می‌شود در تحقیقات آینده، نقش سایر شاخص‌های کیفیت گزارشگری مالی مانند کیفیت افشا، به موقع بودن اطلاعات و شفافیت گزارش‌ها در انتخاب شرکت‌های همسان مورد بررسی قرار گیرد. همچنین، استفاده از روش‌های پیشرفته مانند یادگیری ماشین و تحلیل داده‌های بزرگ می‌تواند به شناسایی الگوهای پیچیده‌تر در این حوزه کمک کند. علاوه بر این، بررسی این روابط در صنایع مختلف و بازارهای بین‌المللی می‌تواند به درک بهتر تفاوت‌های ساختاری و نهادی کمک نماید.

با توجه به نتایج پژوهش، پیشنهاد می‌شود شرکت‌ها با تمرکز بر بهبود کیفیت اقلام تعهدی و افزایش پایداری سود، کیفیت گزارشگری مالی خود را ارتقا دهند. همچنین، نهادهای نظارتی می‌توانند با تدوین استانداردهای دقیق‌تر و نظارت مؤثرتر، شفافیت اطلاعات مالی را افزایش دهند. در نهایت، سرمایه‌گذاران و تحلیل‌گران مالی نیز باید در فرآیند تصمیم‌گیری، توجه بیشتری به شاخص‌های کیفی اطلاعات مالی داشته باشند تا بتوانند انتخاب‌های بهتری در بازار سرمایه انجام دهند.

مشارکت نویسندگان

در نگارش این مقاله تمامی نویسندگان نقش یکسانی ایفا کردند.

تشکر و قدردانی

از تمامی کسانی که در طی مراحل این پژوهش به ما یاری رساندند تشکر و قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

حمایت مالی

این پژوهش حامی مالی نداشته است.

موازین اخلاقی

در انجام این پژوهش تمامی موازین و اصول اخلاقی رعایت گردیده است.

References

- Albuquerque, A. M., De Franco, G., & Verdi, R. S. (2013). Peer Choice in CEO Compensation. *Journal of Financial Economics*, 108(1), 160-181. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2012.10.002>
- Amirzad, M., Baradaran Hassanzadeh, R., Mohammadi, A., & Taghizadeh, H. (2018). A Conceptual Model of Factors Affecting Financial Reporting Quality in Iran Using Grounded Theory. *Financial Accounting Research*, 10(4), 21-42.
- Armon Manesh, Z., & Pourkhorshid, H. (2025). The impact of using artificial intelligence in auditing on financial reporting quality with the moderating role of auditor experience. *Accounting, Finance and Computational Intelligence*, 3(3), 1-15.
- Bahaqiqat, E., & Rezaei, F. (2018). The Effect of the Earnings Response Coefficient on the Relationship Between Stock Return Synchronicity and Abnormal Trading Volume and Return. *Journal of Management Accounting and Auditing Knowledge*, 7(26), 43-56.
- Chen, A., & Gong, J. J. (2019). Accounting Comparability, Financial Reporting Quality, and the Pricing of Accruals. *Advances in Accounting*, 45, 100415. <https://doi.org/10.1016/j.adiac.2019.03.003>
- Dasineh, M., Saljoughi, M., Salari, H., & Amiri, A. (2025). Explaining a Digital Accounting System Model for Enhancing Financial Reporting Quality and Decision-Making Quality. *Journal of Experimental Accounting Research*, 7(2), 54-71. https://jera.alzahra.ac.ir/article_8732.html
- DeFond, M., & Zhang, J. (2014). A Review of Archival Auditing Research. *Journal of Accounting and Economics*, 58(2-3), 275-326. <https://doi.org/10.1016/j.jacceco.2014.09.002>
- Dierynck, B., & Verriest, A. (2020). Financial Reporting Quality and Peer Group Selection. *Management Accounting Research*, 47, 1-17. <https://doi.org/10.1016/j.mar.2019.100675>
- Fakhari, H., & Rezaei Pitenouei, Y. (2017). Presenting a Model for Measuring the Corporate Information Environment. *Financial Accounting Quarterly*, 9(33), 121-147.
- Faulkender, M., & Yang, J. (2013). Is Disclosure an Effective Cleansing Mechanism? The Dynamics of Compensation Peer Benchmarking. *Review of Financial Studies*, 26(3), 806-839. <https://doi.org/10.1093/rfs/hhs115>

- Fernández-Méndez, C., & Pathan, S. T. (2022). Female Directors, Audit Effort and Financial Reporting Quality. *Spanish Journal of Finance and Accounting*. <https://doi.org/10.1080/02102412.2021.2009298>
- Hajihah, Z., & Chenari Bouket, H. (2017). Financial Statement Comparability and Real Earnings Management. *Financial Accounting Research*, 9(3), 33-48.
- Hajihah, Z., & Chenari, H. (2023). The Effect of Accounting Comparability on Financial Reporting Quality with Emphasis on Audit Quality. *Judgment and Decision Making in Accounting and Auditing*, 2(5), 87-106.
- Irwandi, S. A., & Pamungkas, I. D. (2020). Determinants of Financial Reporting Quality: Evidence from Indonesia. *Journal of International Studies*, 13(2), 25-33. <https://doi.org/10.14254/2071-8330.2020/13-2/2>
- Jabarzadeh Kangerlouei, S., Radi, Y., Bahri Sales, J., & Ashtab, A. (2023). Explaining the Effectiveness of Non-Financial Information Disclosure in Accounting Reports with an Integrated Reporting Approach. *Stock Exchange*, 16(64), 1-44.
- Jafarzadeh, V., & Ali Ahmadi, S. (2018). The Effect of Mimetic Behavior of Peer Firms on the Capital Structure of Companies Listed on the Tehran Stock Exchange. *Financial Management Strategy*, 5(20), 143-162.
- Jasim, B. F., Abbood, F. G., & Dakhil, M. S. (2025). Financial Reporting Quality and Cost of Capital of Listed Banks in Iraq. *Asian Journal of Economics, Business and Accounting*, 25(4), 659-677. <https://doi.org/10.9734/ajeba/2025/v25i41778>
- Juwita, R. (2023). The Role of Gender Diversity in Corporate Governance for Quality Assurance of Financial Reports with Audit Fees as Moderating Variables. *European Journal of Business and Management Research*, 8(1), 93-99. <https://doi.org/10.24018/ejbmr.2023.8.1.1753>
- Kardan, B., Vadiei Nooghabi, M. H., & Omidfar, M. (2019). The Nonlinear Relationship Between Product Market Competition and Financial Reporting Quality. *Financial Accounting and Auditing Research*, 11(41), 177-196.
- Kashanipour, M., Jandaghi, G., & Rahmani, M. (2018). Investigating the Relationship Between Financial Reporting Quality and Sustainability Information Disclosure in Companies Listed on the Tehran Stock Exchange. *Empirical Accounting Research*, 8(29), 1-21.
- Kaviani, M., Khodadadi, V., & Farazmand, H. (2022). Evaluating the Moderating Role of Accounting Comparability in Pricing Accounting Information Environment Issues. *Stock Exchange*, 15(59), 409-440.
- Kelari Daroun Kola, B. (2020). Selecting an Appropriate Model for Studying the Relationship Between Timeliness and Reliability of Financial Reporting Quality. *Applied Management and Organizational Agility*, 2(2), 10-19.
- Kim, S., Kraft, P., & Ryan, S. (2013). Financial Statement Comparability and Credit Risk. *Review of Accounting Studies*, 18, 783-823. <https://doi.org/10.1007/s11142-013-9233-z>
- Liao, K., Lin, L., & Sun, Y. (2025). Blockchain adoption and corporate financial reporting quality. *Journal of Accounting and Public Policy*, 49, 107265. <https://doi.org/10.1016/j.jaccpubpol.2024.107265>
- Muttakin, M. B., Mihret, D., Lemma, T. T., & Khan, A. (2020). Integrated Reporting, Financial Reporting Quality and Cost of Debt. *International Journal of Accounting and Information Management*, 28(3), 517-534. <https://doi.org/10.1108/IJAIM-10-2019-0124>
- Nabi Zadeh, F., & Ebrahimi Rumanjan, M. (2020). Examining the Effect of Board Political Connections on the Relationship Between Audit Quality and Financial Reporting Quality. *Accounting and Management Outlook*, 3(22), 60-81.
- Naderi, M., & Hajihah, Z. (2018). Investigating the Relationship Between Accounting Quality and Material Weaknesses in Internal Control. *Financial Accounting Quarterly*, 10(37), 95-118.
- Ojomo, A. D. (2025). Financial Reporting Quality and Investment Decisions Making in Organizations: An Empirical Analysis of Selected Listed Manufacturing Firms in Nigeria. *Organize*, 3(3), 155-169. <https://doi.org/10.58355/organize.v3i3.87>
- Qianqian, D., & Rui, S. (2018). Peer Performance and Earnings Management. *Journal of Banking and Finance*, 89, 125-137. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2018.01.017>
- Sheikh, N. (2025). The effect of applying artificial intelligence on financial reporting quality: The mediating role of user trust in accounting systems. *Accounting, Finance and Computational Intelligence*.